

ZÁVĚR

V publikaci bylo zpracováno hodnocení rozdílnosti venkovského a městského prostoru Jihomoravského kraje podle dvojího způsobu vymezení. V **krajské variantě** venkovský prostor tvoří obce, které nemají statut města a jejich počet obyvatel je nižší než 4 000. Specifickým omezením je přeřazení tří měst – Letovice, Rousínov a Velké Opatovice – do venkovského prostoru. Tato města daná kritéria splňovala. Důvodem zařazení do venkovského prostoru byl především vyšší počet částí obce (Letovice 17, Rousínov 7 a Velké Opatovice 6) a z toho pramenící spíše venkovský charakter osídlení. V **republikové variantě** jsou venkovským prostorem všechny obce s velikostí do 2 000 obyvatel a dále obce s velikostí do 3 000 obyvatel, které mají hustotu zalidnění menší než 150 obyvatel/km², pokud nejsou sídlem správního obvodu obce s rozšířenou působností nebo vyššího územního celku.

V úvodní části publikace byly zformulovány 4 základní otázky:

- Jak významnou roli v kraji zaujímá venkovský prostor, jaké jsou hlavní rozdíly mezi městským a venkovským prostorem kraje?
- Existují uvnitř venkovského prostoru kraje významné regionální rozdíly?
- Co je charakteristické pro zemědělství a lesnictví v kraji?
- Jaké ukazatele má k dispozici statistika pro porovnání rozdílů mezi městským a venkovským prostorem?

Odpověď na otázku „**Jak významnou roli v kraji zaujímá venkovský prostor, jaké jsou hlavní rozdíly mezi městským a venkovským prostorem kraje?**“ je dána v kapitole 2 i v kapitole 4. O nemalém významu venkovského prostoru v Jihomoravském kraji svědčí fakt, že venkovské obce podle krajské varianty vymezení tvoří 96 % z celkového počtu obcí kraje, žije v nich 44 % obyvatel kraje a zaujímají téměř 85 % výměry Jihomoravského kraje (podle republikové varianty jsou podíly nižší – 91 % obcí, 34 % obyvatel a 76 % rozlohy kraje). Podle krajské varianty je počet obcí venkovského prostoru ve srovnání s republikovou variantou sice výrazně vyšší (647 vs. 612 obcí), ovšem základní rozdíly i tendence vývoje venkovského prostoru v obou způsobech vymezení jsou prakticky shodné. Vzájemné postavení venkovského a městského prostoru je však rozdílné v závislosti na hodnocené oblasti. Například v oblasti demografie nebyly mezi oběma prostory v obou pojetích vymezení nijak výrazné rozdíly v porodnosti či úmrtnosti. Na druhé straně ve venkovském prostoru žilo v průměru mladší obyvatelstvo a byl zde zaznamenán celkový přírůstek obyvatel, avšak v městském prostoru byla zjištěna příznivější vzdělanostní struktura obyvatelstva. V oblasti hospodářství a trhu práce měl převahu také městský prostor, neboť právě do větších měst je zpravidla soustředěn ekonomický život regionů a s ním spojená nabídka pracovního uplatnění. Oblast bydlení, resp. údaje o bydlení zjištěné v SLDB 2001, vyznívaly ve prospěch venkovského prostoru, oblast bytové výstavby posledních let spíše pro městský prostor. Vybavenost obcí městského prostoru je vyšší, ve venkovském prostoru se postupně zlepšovala úroveň technické vybavenosti, vývoj úrovně občanské vybavenosti ve venkovském prostoru však nebyl již tak jednoznačný.

Na druhou otázku „**Existují uvnitř venkovského prostoru kraje významné regionální rozdíly?**“ odpovídají oddíly kapitoly 2. Ukazatele v jednotlivých oblastech jsou uvedeny za okresy, správní obvody ORP a správní obvody POU. Kartogramy jsou zpracovány za obce a v rámci kraje bez ohledu na správní hranice názorně dokumentují rozvrstvení vybraných ukazatelů. Právě z kartogramů je patrné základní rozdělení venkovského prostoru – vcelku zřetelně se vyčlenil venkovský prostor obcí v zázemí města Brna na jedné straně a na druhé straně obce venkovského prostoru v odlehlých či okrajových částech Jihomoravského kraje. Vyhodnocením hodnot a vývoje ukazatelů v oblasti sídelní struktury, obyvatelstva, hospodářství, trhu práce, bytové výstavby, vybavenosti i ze souhrnné metody hodnocení obcí venkovského prostoru na úrovni správních obvodů POU vyplynuly 3 úrovně venkovského prostoru. První úroveň tvoří obce ve správních obvodech POU v zázemí města Brna, druhou úroveň jsou obce ve správních obvodech velkých převážně okresních měst a třetí úroveň jsou obvody v okrajových či hraničních částech kraje.

Třetí otázka „**Co je charakteristické pro zemědělství a lesnictví v kraji?**“ je řešena v kapitole 3. Zemědělství hraje v Jihomoravském kraji významnou roli, což dokládá skutečnost, že zde působí pětina z celkového počtu subjektů ČR podnikající v zemědělství. V Jihomoravském kraji je druhá nejvyšší výměra orné půdy, kraj patří k nejvýznamnějším pěstitelům pšenice, ječmene a kukuřice, v živočišné výrobě k největším chovatelům drůbeže a prasat. Lesnictví je sice také významné jak z hlediska lesního hospodářství, tak z hlediska životního prostředí, ovšem podíl lesních pozemků na celkové rozloze kraje byl ve srovnání s ostatními kraji třetí nejnižší.

Odpověď na čtvrtou otázku „**Jaké ukazatele má k dispozici statistika pro porovnání rozdílů mezi městským a venkovským prostorem?**“ dává přílohová **tabulka č. 1** „Seznam ukazatelů ČSÚ k problematice venkova do úrovně obcí“. Je zde uveden výčet ukazatelů, jež jsou k dispozici až do úrovně obcí a je z nich možno agregovat libovolná území. V přílohové **tabulce č. 2** je seznam obcí Jihomoravského kraje se základními charakteristikami a zařazením do venkovského či městského prostoru podle obou variant vymezení.